

DOMOLJUB

Izhaja vank štirtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 50 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 50 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Koročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Stev. 12.

V Ljubljani, dne 24. marca 1910.

Leto XXIII.

Nasprotniki kmečke vzajemnosti.

Napredek kmečkega stanu je nemogoč, če kmetje ne drže skupaj. Kar jih je pod cesarjem, bi se morali čutiti kakor ena družina in se bojevati proti skupnim sovražnikom. Govori se o tem pač veliko, toda s samim govorjenjem ta reč še ni opravljena; treba je resnih dejanj. Teh pa ne vidimo vedno. Ne mislimo pri tem na slovenske kmete. Ti so po ogromni večini združeni v Vseslovenski Ljudski Stranki in bratovska zavest med njimi je od dne do dne močnejša ter rodi že zdaj obilo lepih sadov. Pred očmi imamo celo državo. In tukaj vidimo razkositost in nasprotovanje več, kakor ga je treba. Poglejmo!

1. Najprej politika! Kmetje so po ogromni večini krščanskega prepričanja in tudi njihove stranke so po večini krščanske. Pa ne vse! Dolenjeavstrijski, gorenjeavstrijski, solnograški, tirolski, predarlski in štajerski nemški kmetje so v krščanskosocialni stranki. Na Češkem, Moravskem, v Šleziji in na Koroškem so pa nemški kmetje združeni z liberalno nemško stranko; saj so celo naši Kočevjarji izvolili liberalca, kneza Auersperga, za državnega poslanca. Slovanski kmetje imajo po ogromni večini zastopnike krščanskega prepričanja, toda žalibog se n. pr. rusinski kmečki poslanci s poljskimi vedno prepirajo med seboj. Tudi laški in romanski kmečki poslanci so krščanskega prepričanja. Politika deli torej kmete prav občutno. Ravno zato, ker po nekaterih deželah še liberalci niso med kmeti ob moč, je bilo mogoče, da so nekaj kmečkih poslanskih mest za državni zbor dobili socialni demo-

kratje. Liberalci so rajše njih podpirali, nego krščanske može.

Pa še nekaj! Zdaj je vlada v nemških rokah. Naši se bore proti nji in ni dvoma, da jo vržejo. Nemški poslanci, tudi kmečki, jo pa podpirajo, in sicer tudi takrat, ko je kmečkemu stanu v škodo. Navidez bi bilo nemogoče, da so nemški kmečki poslanci glasovali za vlado gledé na bosensko banko. Zgodilo se je pa to, ker so višje cenili politiški vpliv pri vladi, kakor svoj stan. Hvala Bogu, da je ta banka zdaj pokopana. Cesar je sam vzel to reč v roke in naročil, da naj bosenska vlada prihodnjemu deželnemu zboru predloži zakon, da se bodo bosenski kmetje odkupovali z državnimi posojili. Namestu po osem od sto bodo plačevali le po štiri in pol obresti. Bošnjaki so lahko hvaležni dr. Šusteršiču in našim poslancem, da so tako pogumno razkrili lumparijo, ki se je pletla nad njimi.

2. Gospodarska nasprotja. Tam kjer pridelujejo vino, žele seveda zanj primerno ceno; tam, kjer ga samo pijejo, bi ga radi imeli domala zastonj. Dežele, ki ne pridelujejo dovolj žita, bi bile vesele, ko bi bilo žito cenejše; tam, kjer živinoreja ni razvita, imajo glede na živino ravno take želje. Zato vidimo n. pr. to-le: Nemški liberalni kmečki poslanci bi davek na vino dovolili; drugi se mu ustavljajo. — Ko se razpravlja vprašanje, ali naj se romanska, srbska in bolgarska meja odpre tamošnji živini, sta zopet dve smeri. Tam, kjer so velike fabrike za špirit, pivo ali sladkor, se pečajo samo s pitanjem živine. Taka ne pride čez mejo, ker imajo tam samo pašno živino. Zato bi pravzaprav kmetje, ki jo pitajo, radi imeli meje odprte, ker bi potem dobivali pašno živino ceneje. Našega kmeta bi pa to uničilo. Pred tednom so v državnem zboru razpravljali o tem, ali naj se za koruzo

odpro meje, da jo bomo, vsaj nekoliko, dobivali brez carine. Za naše dežele bi bilo to zelo koristno. Severni kmečki zastopniki se pa temu na vso moč upirajo. Tukaj bi bilo treba večje vzajemnosti in razumnega ozira na potrebe in razmere posameznih krajev in celote.

3. Gozd in lov. Največja težava za kmečko vzajemnost je pa to, da so dozda kmečko politiko vodili veleposestniki, ne pa srednji in mali kmetje. Veleposestnik sicer tudi šteje sebe k poljedelcem, vendar je pa med njim in med drugimi kmeti velik razloček. On ne dela sam. Vrh tega pa brani z vso silo gozdne in lovske predprave in s tem obtežuje kmetov napredek, ter ga naravnost slabi. Več deželnih zborov je že sklenilo lovske zakone kmetu v korist, pa vlada jih ne predloži cesarju, da bi jih potrdil, ker ji branijo veleposestniki. Ravno tako je z gozdnimi zakoni. Varstvo gozda se marsikje tako izvršuje, kakor bi mu bil namen uničiti kmeta. Gotovo morajo kmetje z veseljem pozdraviti, če se tudi veleposestnik njim prikloni v obrambo kmečkega stanu. Nekaj jih je tudi poštenih med njimi. Kdor pa na eni strani vpije, da drži s kmetom, na drugi pa z vsemi silami dela, da se lovska in gozdna postava ne izpremenita kmetu v korist, tak ni naš in takega ne bomo poslušali.

Deželni zbor kranjski.

Predlog poslanca Galeta

o vpeljavi enoletnih tečajev za izobrazbo pomožnih živinozdravnikov.

Ugovarjal je ljubljanski zdravnik dr. Oražen. Navajal je vse mogoče stvari proti pomožnim živinozdravniki-

kom. Vlada se bo upirala, izučenih zdravnikov nam je treba, kuršmidi so za nič. Ponesrečene porode pri živini zakrivi kmetje sami. Za take reči ni denarja. Stipendije se naj napravijo, da bomo imeli več živinozdravnikov itd. Zavrnil ga je dobro poslanec Gale. Živina tvori dober del narodnega premoženja. Da se to ohrani, se mora zboljšati živinozdravništvo. Po vseh okrajih ne moremo nastaviti diplomiranih živinozdravnikov, ker jih nimamo in bi bilo tudi veliko predrago. Pomožni živinozdravniki ne bi delali konkurence diplomiranim. Pomagali bi pri porodih in pa namestovali rezače. Pomožne živinozdravnike imajo v Nemčiji, Švici in na Danskem. Tudi na Tirolskem je taka šola.

Poslanec Demšar je zagovarjal predlog poslanca Galeta. Veliko živine nam pogine, ker ne dobimo živinozdravniške pomoči. Živinozdravnikov je premalo in še ti imajo največ opraviti po kancijah. Največkrat je treba pomagati pri porodih in koliki, a živinozdravnika dobiti ni, in tudi ga ni mogoče prisiliti, da bi prišel. Potem je pa ob porodih delo precej umazano, tako, da se živinozdravniki, ki so bolj gosposke sorte, ne ukvarjajo radi z njim. Pomožnih živinozdravnikov nam je treba tudi zaradi postave o kužnih boleznih. — Poslanec Dimnik je navedel več slučajev, iz katerih je bilo posneti, kako težko se dobi sedaj živinozdravnika in bi bilo prav, da bi se ustanovila šola za pomožne živinozdravnike.

Sprejel se je predlog:

Deželnemu odboru se naroča, da proučava vprašanje pomožnih živinozdravnikov in poroča v prihodnjem zasedanju deželnemu zboru.

Vasi Podgora, Zajeve in Kleče

v občini Dolško žele priti v občino Dol. V imenu ustavnega odseka je poročal dr. Pegan in predlagal: Prošnja se izroči deželnemu odboru z nalogom, da poizveduje o tem in poroča potem deželnemu zboru. Na predlog ustavnega odseka se je sklenil zakon, po katerem se ustanovi

samostojna občina Sora,

s čimur bo ustrezno prebivalstvu.

Deželnemu odboru v rešitev so se odstopile med drugimi tudi sledeče prošnje:

1. Za ustanovitev gospodinjke šole v Ljubljani.
2. Prošnji krajin šolskih svetov v Stranjah in Mavčičah za podporo k šolskim zgradbam.
3. Prošnja občine ljubljanske za podporo k zgradbi dveh šol.
4. Prošnja cestnega odbora litijskega za popravilo občinske poti Polšnik-St. Jurij.
5. Prošnja občine Spodnja Idrija za popravilo občinske poti v Kanomljo.
6. Prošnja občine Dole nad Idrijo za napravo vodovoda v Zavracu.

21

7. Prošnja občine Dobračeva, Zirovski vrh in Zatrežnik za popravilo poti Rakulek - Zatrežnik.

8. Prošnja gospodarskega odbora v Martinjaku pri Cerknici za podporo za napravo vodovoda.

9. Prošnja občine Predvor za uvrstitev občinske ceste iz Gorenje Bele v Dolenjo Belo med okrajne ceste.

10. Prošnja občine vipavske za napravo napajališč in vodnjakov na Nanosu.

11. Prošnja podobčine Gorenje Polje pri Toplicah za podporo za vzdrževanje mostu čez Krko.

12. Prošnja gospodarskega odbora v Dolenjem Jezeru pri Cerknici za podporo za zgradbo mosta in cestnega napisa.

13. Prošnja gospodarskega odbora v Suhorji pri Košani za podporo za zgradbo mostu čez Reko.

Sklene se zakon, po katerem se ga pobirala

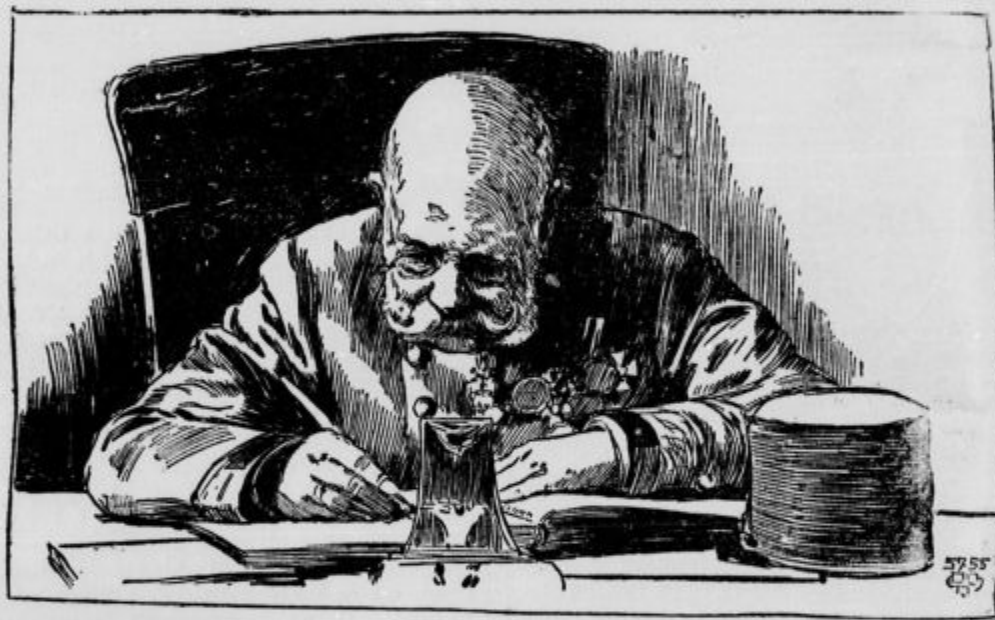
pet odstotna vodovodna doklada v Kranju

do leta 1930.

Poslanec Hladnik je poročal o ustanovitvi deželnega kulturnega sveta. Naročilo se je deželnemu odboru, da pripravi vse potrebno do prihodnjega zasedanja. Ravno ta poslanec je poročal o boljši poštni zvezi med Logatcem in Idrijo. Sedanja zveza je za nič. Priporoča se avtomobil, ako pa to ni mogoče, naj se v Godoviču preprežajo konji.

Železnica Kamnik-Polzela.

Poročal je poslanec Hladnik in stavljal predlog: Odstopi se deželnemu odboru z naročilom, da pri velikem železniškem odboru, ki se je ustanovil pred nekaj dnevi, to železniško zvezo

Najnovejša slika našega cesarja.

Cesar pri svoji pisalni mizi, oblečen v vojno suknjo, čepico poleg sebe.

14. Prošnja občine Jesenice za podporo za popravilo občinske poti v Plavški Rovt.

15. Prošnje cestnih odborov v Vipavi, Senožečah, Postojni, Ilirski Bistrici in Ložu za podporo.

Za uravnajo Save

med Kresniškimi Poljanami in Ribičami ter Ponovičah se dovoli 9240 K. Vsa dela so proračunjena na 154.000 K.

Letni prispevek za agrarske operacije se zviša na 75.000 K.

Za preložitve državne ceste na Jesenicah se dovoli najvišji znesek 15.325 K.

Na mostu v Radečah

se bo pobirala sledeča mostnina: Od vprežnih volov 24 h, od posameznega živinčeta 10 h, od male živine po 6 h, od praznega voza 12 h, vozička in bicikla 6 h, od osebe 2 h in avtomobila 1 krono.

zagovarja. Predlog je toplo podpiral poslanec Lavrenčič.

Prošnja občine Logatec za zgradbo ceste Logatec-Rakek se odstopi deželnemu odboru, da o tem v prihodnjem zasedanju poroča.

Poslanec Jaklič je poročal v imenu upravnega odseka o samostalnem predlogu poslanca Bartola, naj se pozovejo cestni odbori v Kočevju, Ribičici in Laščah, da predložijo program cestnih zgradb in preložitve starih cest. Poročevalec je omenjal, da cestni odbori pač skrbijo, da imajo v središču okraja dobre ceste, a ne brigajo se pa nič za občine, ki so bolj oddaljene od središča in ki še sedaj nimajo cest, da si plačujejo davke. Tudi ti kraji morajo dobiti potrebne ceste. Poslanec Bartol je v svojem govoru navajal, da so potrebne cestne zgradbe v občinah gregorski, robarski, polomski, borovski i. dr., preložitve ceste v Kostelu in napravo ceste iz Starega in Novega Kota

v Drago itd. Je pa treba uvrstiti tudi nekatere občinske ceste med okrajne, a okrajne med deželne. Cestni odbori naj vsaj sklenejo, kako mislijo urediti ceste. Dokler cestni odbori niso na jasnem in ničesar ne sklenejo, tudi deželni zbor sklepati ne more. Graditi se pa ne smejo ceste tako, kakor so jo iz Sodražice v Loški potok, da so se ognili vseh vasi, sedaj pa vasi, kakor je Globel, Gora, Mali log nimajo nobene zveze s cesto, da so veliko na slabšem, kakor so bile poprej. Tudi tem vasem se mora kako pomagati.

Političen pregled

DRŽAVNI ZBOR.

Naši ministri imajo kaj trdo kožo. Navaden človek, ki ma kolčikaj ponosa in samozvesti, se ne bo usiljeval kaki družbi, če spozna, da ga ne mara, ali celo prezira. Toda ravno tega ponosa manjka naši vladi. Iz same zaljubljenosti v mehke ministrske sedeže in lepe dohodke prenese vsako brco, ki jo ji naklonijo poslanci. In takih komplimentov dvomljive vrednosti se naši vladi od strani državnega zbora ravno ne manjka. Zadnjič smo poročali, kako je parlament povedal vladi naj le malo počaka z najemanjem novega posojila, ker se mu prav nič ne mudi razpravljanje o tem, kar sedanja vlada zahteva od njega. Ta teden je pa doživela vlada nov poraz v proračunskem odseku. Šlo se je namreč za pogodbo z »Avstrijskim Lloydom« glede oskrbovanja poštne službe ob dalmatinski in albanski obali, in za pogodbo s paroplovno družbo »Austro-Americana«. Trgovinski minister je sicer te pogodbe zagovarjal z vso vnetostjo, a je kljub temu pogorel. Zanimivo je to, da je preprečil takojšnje glasovanje o tej vladni predlogi Nemec Steinwender, ki je vse prej, kot nasprotnik sedanjega protislovanskega vladnega zistema. Povdarjal je, da gre tukaj za podporo »Lloydu« krog 23 milijonov in 540.000 K, kot predujem za zgradbo ladij. Pogodba z »Austro-Americana« pa določa tej družbi 20 milijonov podpore. Take svote se pa ne mečejo kar tje v en dan, temveč treba o stvari temeljite razprave. Poleg tega pa vlada sedaj še nima prav nobene gotovosti, da dobi potrebni denar. Tako je bila odklonjena ta predloga v odseku z 19 glasovi proti 9. Vlada jo je hotela kar vtihotapiti v zbornico. Dobiček od nje bi pa imeli tako v prvi vrsti le bogati delničarji pri omenjenih družtvih. Na to glasovanje je vplivalo precej tudi to, da je vlada dovolila v zadnjih dneh »Južni železnici« povišanje tarifov za sedem let. S tem je vlada zopet pokazala svojo ljubezen do francoskih Judov, ki imajo največ delnic omenjene železnice. To dovoljenje je pa tudi jasen dokaz, koliko se sme zaupati vladnim obljubam. Ko so jo prijemali poslanci de-

žel ob južni železnici, zakaj je dovolila zvišanje tarifov, je slovesno zatrjevala, da se je to zgodilo samo za eno leto. Sedaj se pa izve, da bodo morali avstrijski davkoplačevalci vsaj sedem let skrbeti za žepe francoskih Judov. Slabi piruhi, a boljših od sedanje vlade ni pričakovati. — Zbornica je razpravljala vladno predlogo glede ustanovitve laške pravne fakultete na Dunaju. Z rešitvijo tega vprašanja se vladi zelo mudi. Merodajna sta za to naglico zlasti dva politična razloga. Z ustanovitvijo laške pravne fakultete si hoče vlada zagotoviti glasove laških poslancev. Obenem pa hoče nekoliko polimati trilo prijateljstvo z Italijo. Toda laškim neodrešencem vlada s pravno fakulteto gotovo ne zamaši ust, tudi če bi jo jim dala v Trstu. To je povdarjal v razpravi zlasti nemški radikalec Wastian, ki pa nenemškim narodom sploh ne privoščiti nobenih šol. Socialni demokrati so se izjavili za pravno fakulteto v Trstu. Naučni minister je branil vladno predlogo, ki določa fakulteto na Dunaju. Toda mož je bil v očividni zadregi, ker se Nemci branijo z vsemi močmi nenemških šol na Dunaju. Edini razlog za ustanovitev laške fakultete, ki ga je navedel minister Stürgkh, je bil, da se da s tem Lahom nekaj, kar so že imeli. Pozabil pa je povedati, koliko učenjakov imajo avstrijski Lahi, ker je morala vlada plačevati profesorje iz Italije, ki so predavali na laški pravni fakulteti v Inomestu. Z vso odločnostjo sta ob tej priliki nastopila za enakopravnost vseh avstrijskih narodov poslanca Gostinčar in Rybač. Poklicala sta vladi zopet naše šolske zahteve v spomin in izjavila, da bi bilo narodno izdajstvo, če bi glasovali Jugoslovani za laško fakulteto v Trstu, kjer Lahi tisočem Slovencev ne privoščijo niti ljudskih šol. Vladno predlogo glede laške fakultete so izročili proračunskemu odseku. Odseku je vrnila zbornica tudi načrt zakona proti pijančevanju, ki ga je socialno-politični odsek sprejel enoglasno. Oglašali so se razni »prijatelji ljudstva« in naštevali svoje pomisleke. Nekaterim se je zdel zakon premalo strog in so bili mnenja, da se z njim ne bo doseglo nameranih uspehov. Večinoma pa je bila vzrok nasprotovanja proti novi postavi skrb za velike tovarnarje špirta in žganja, da ne bi trpeli prevelike škode. Zato je pa hinavščina, neodpušljiva hinavščina vlade in takozvanih socialnih strank, ki se na videz sicer bore proti žganjarski kugi, v državnem zboru pa ovirajo tozadevno postavu na ljubo bogatim tovarnarjem, ki si polnijo žepe s prodajanjem najbolj nevarnega strupa, ki ne uničuje le posameznike, temveč cele narode. Dobro je okrtalil to hinavstvo dr. Krek. Priznava, da zakon, ki je v razpravi, res ni kdovekako popolen, a nekaj je. Kazal je na to, kako si dá zbornica sama ubožno izpričevalo, če ne more skleniti zakona, ki ga je sprejel odsek, v katerem so zastopane vse stranke. Povrh tega se pa ta zakon sklepa že dobrih

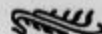
16 let in je pričujoči načrt že sedmi, ki je bil predložen zbornici. V svoji zadnji seji 18. t. m. je »načela« zbornica vladno predlogo o splošnem zakonu za lokalne železnice in o nekaterih manjših lokalnih železnicah. Dr. Šusteršič je vložil nujen predlog, da se pozove vlada, naj stori takoj vse potrebno, da se že začne graditi železnica Novo mesto—Karlovce—Dalmacija, ki bi morala biti gotova do decembra 1911, a se še ni pričelo z delom. — Baron Bienerth je konferiral z dr. Šusteršičem, dr. Kramarom in Udržalom. Gotovo poizkuša na kak lep način priti iz sedanjega položaja, v katerem ni nikoli prav varen, da ga ne bi opozicija preglasovala. — Krščanski socialci so si izvolili za političnega načelnika princa Liechtensteina. Načelnik parlamentarne kršč.-social. zveze je pa postal dr. Gessmann.

OGRSKO.

Hedervary je že poročal cesarju, da namerava razpustiti državni zbor, in temu je pritrdil tudi vladar. Zato bo sklican državni zbor 22. t. m. in nato takoj zopet razpuščen. Kdaj bodo nove volitve, ni sedaj še nič gotovo, vendar se že agitira z vsemi silami. Za novo vladno stranko se posebno peha grof Tisza, ki ima pravzaprav vso vlado v rokah. Njegova igra je vedno bolj jasna. Dela ravno na isto, kot prejšnja vlada, namreč da Mažare kolikor mogoče osamosvoji. Samo malo bolj oprezen je, kot so bili možje v prejšnji vladi. Vladarju se kaže, kakor da bi delal na lepo složnost med kraljem in narodom. V resnici mu je pa le za to, da bi mu kralj dovolil vse, česar potrebuje za ohranitev mažarskega značaja države. Po njegovem vplivu je bil imenovan za državnega tajnika v ministrskem predsedstvu eden najbrezobzirnejših mažarskih zagrizencev, Jeszenszky. Njegova naloga bo skrbeti, da zmagajo v nemažarskih volivnih okrajih vladni kandidati. Ko se snide novi državni zbor, bo zahtevala vladna večina v zvezi s Košutom volivno reformo, kot jo je sestavil Andrassy, Justh bo pa zahteval splošno volivno pravico. Tako se prične zopet mažarska komedija z volivno reformo, dokler ne bo državni zbor zopet razpuščen, ljudstvo pa ob volivno pravico, ki bi napravila konec vladanju ljudi, ki s politiko služijo svojemu lastnemu žepu.

PERZIJA

se je bila po zadnjih državljskih bojih precej umirila. V parlament so se bile vrnila že redne razmere. A sedaj je izbruhnila nova revolucija. Vodijo jo sinovi nekega bogataša, ki so ga za časa zadnjih bojev ubili nasprotniki bivšega šaha. Gotovo je, da novo revolucijo podpira tudi bivši šah, ki biva sedaj v Odesi. Kakšnih posebnih uspehov revolucionarji dosedaj še niso dosegli, toda kaj še bode, se še ne dá določiti.

LISTEK

ANTONU ERJAVCU V SPOMIN.

(Ivan Kogovšek.)

»Bogu je bila vseč njegova duša, zato ga je zgodaj vzel izmed hudobij.« Te besede svetopisemske knjige Modrosti so mi prišle na um, ko sem ves presenečen čital v dnevniku strašno vest, da dragega mi Antona ni več...

Ker je bil ranjki Erjavec že več let med najmarljivejšimi sotrudniki »Domoljuba«, se spodobi, da se ga posebej spominjamo.

Porodil se je Anton Erjavec dne 30. junija 1887 »pri Klajdru« na Brodu, lični posavski vasiči šentviške župnije nad Ljubljano. V prekrasni okolici — tik hiše šumeča Sava, onstran nje prijazna Šmarna gora z Marijino cerkvijo, na nje desnici beli vrhovi Kamniških planin, na levici Karavanške gore in Triglavski vrhovi — v tej rajsko lepi naravi je preživel Tonček svoja otroška leta, tu se je že zgodaj nasrkal one nežne poezije, ki preveva vse njegove spise, ki jo dihaajo njegove ljubke pesmice.

Ljudsko šolo je obiskoval v Št. Vidu. Obenem je tudi pridno pomagal doma očetu pri mizarstvu. Gospodje, ki so ga imeli v šoli, so spoznali, da bi bilo škoda nadarjenega dečka, ako bi ostal doma. Nagovarjali so stariše, ki seveda sami na kaj takega niti mislili niso upali, da naj pošljejo nadbudnega sinka v latinske šole. Jeseni leta 1897 je vstopil Erjavec v prvi gimnazijski razred v Kranju, a v tretjo šolo se je preselil v Ljubljano, kjer je leta 1905 dovršil gimnazijo in z dobrim uspehom napravil maturo.

O svojem bodočem stanu ni mnogo razmišljal, saj se je bil že davno odločil zanj. Bil je vzprejet v ljubljansko bogoslovje in se popolnoma posvetil učenju in pisateljevanju. A tudi sicer je bil v duhovnem življenju, svojem vedenju in občevanju s tovariši vzor dobrega bogoslovca. Le preveč je zapuhal svojim šibkim telesnim močem. Tako si je nakopal v tretjem letniku vsled prehlajenja smrtnonevarno bolezen, vnetje rebrne mreže. Dasi je srečno okrevljal, vendar posledice niso hotele izginiti.

Mašniškega posvečenja ni mogel sprejeti z drugimi tovariši vred, ker je bil premlad. Dobil je izpregled 20 mesecev iz Rima in bil posvečen 31. oktobra 1909. Na Martinovo nedeljo, 14. novembra, je pel novo mašo v domači župni cerkvi v Št. Vidu nad Ljubljano. Nebeško veselje mu je žarelo z obraza, ko je, dasi slaboten, vendar srečno učkal ta svoj najlepši dan.

V začetku decembra je šel na službo v Žužemberk. Ves je gorel za svoj poklic, z vso vnemo se je lotil dela, a ne le dušnopastirskega, ampak svojo pozornost je posvetil posebno tudi raz-

nim organizacijam. Komaj dober teden pred svojo smrtjo mi še piše, da je začel urejati društveno knjižnico, da je otvoril mladeniške sestanke, da se že pripravljajo za igro in mnogo drugega. Idealni, za vse dobro in koristno navdušeni mladenič je popolnoma posvetil svoje moči v blagor ljudstva. Toda komaj trije meseci so mu bili usojeni za njegovo plemenito delo na zemlji. Vsestransko obilno delo je bilo prenaporno za njegovo šibko telo. Sredi februarja je jel pešati, a upal je trdno, da si skoraj zopet opomore. Koliko lepih načrtov je nosil zasnovanih! Ni si upal misliti, da jih ne bo mogel uresničiti.

Zdravnik mu je nasvetoval, naj gre v zdravilišče na Veliki Lošinj. Sklenil je ubogati ta nasvet. Dasi je bil že zelo opešal in so ga njegovi prijatelji pregovarjali, se nikakor ni dal odvrniti od svojega sklepa. Doma zadnji dan ni že mogel več maševati. Prejel je sveto obhajilo, a grede od oltarja, se je opotekel, da so ga morali opirati.

Takorekoč umirajoč se je podal na težavno pot. Spremljal ga je ajdovski gospod župnik Martin Poljak, ki mu bodi za to velikodušno delo krščanske ljubezni izrečena na tem mestu najlepša zahvala!

Po poti je Erjavec tako oslabil, da v Ljubljani ni mogel v mesto in je počakal svojega spremljevalca v čakalnici. Skrbni gospod Poljak je spremil ubogega bolnika še dalje do Trsta in potem prav na Lošinj, kajti zasmilil se mu je bil v srce in bal se je, da po poti izdihne.

Dolga vožnja po železnici in po morju je bolnika zelo izmučila. Ves čas si je želel le počitka. Jed se mu je skoraj popolnoma uprla. Ko sta prišla na suho, ni mogel Erjavec storiti nobene stopinje več. Najeli so nosače, ki so ga prenesli v zavetišče »Betanija«.

Tu so takoj spoznali, da so ubogemu gospodu ure štete. Živel je še eno noč in en dan, 22. in 23. februarja. S pravo krščansko ljubeznijo so mu tu olajšali še zadnje trenutke njegovega življenja. Ves čas sta mu stregli po dve sestrji usmiljenki. Trikrat so poklicali zdravnika. Seveda je bila vsaka pomoč zastoj.

Pri popolni zavesti in ves v božjo voljo vdan je prejel iz rok tamošnjega gospoda kaplana svete zakramente. Zvečer, 23. februarja, ob tri četrt na devet je mirno zaspal za vselej brez vsakega posebnega boja. Domači duhovnik mu je podelil še enkrat odyezo in molil pri njem molitve za umirajoče.

»Umrli je kot angelj,« piše usmiljenka, ki mu je tedaj stregla, »in kakor upam, že moli v nebesih za nas vse.«

Pogreb so mu oskrbeli nad vse slovesen. Vodil je izprevod mestni gospod župnik v spremstvu štirih duhovnikov. Krsto so prenesli v župno cerkev, kjer so opravili bilje in peto črno sveto ma-

*) Sestra g. Ivana Podlesnika.

šo. Pogreba so se udeležile sestre usmiljenke, ondotni letoviščniki in mnogo meščanov. Blaga rodbina nekega premožnega kapitana je na prošnjo gospoda župnika drage volje dovolila, da so smeli krsto položiti v njeno lastno rodbinsko rakev. Bog jim bogato plačaj to plemenito dejanje!

Obenem bodi izrečena na tem mestu najsrčnejša zahvala ondotni velečastiti duhovščini in častitim sestram za požrtvovalni trud, ki so ga imeli z ranjnim, pa tudi za natančne podatke o njegovih zadnjih trenutkih in njegovem pogrebu. Istotako hvala tudi preč. gosp. M. Poljaku za pismene podatke o poti na Lošinj!

Tako torej počiva, dragi Anton, tvoje truplo v daljni zemlji sredi Jadranskega morja pod žarki južnega solnca, a tvoj plemeniti duh se gotovo že raduje v žarkih večnega solnca pri svojem Stvarniku, pri izvoru večne luči.

Gotovo veljajo prav o ranjem Antonu besede sv. pisma: »Kmalu je dokončal, a je izpolnil veliko let.« Neverjetno veliko je storil v kratki dobi svojega življenja, a tudi, kar bi bil rad storil, kar je imel še v načrtih, po čemer je tako srčno hrepenel, tudi to mu je Bog gotovo prav tako zaračunal, kakor da je že to v resnici storil, kakor da je živel ne 23, ampak morda še enkrat toliko let!

Pretesno nam je odmerjen prosti in preslabo nam je pero, da bi mogli naslikati Erjavčovo delovanje in njegov značaj, kakor zasluži.

Že v gimnaziji se je živo zanimal za razna vprašanja sedanje dobe. S posebnim zanimanjem se je udeleževal raznih socialnih predavanj in pogovorov in dijaških sestankov ter tako že zgodaj dobil vpogled v našo organizacijo in veselje zanj, kateri se je tudi posvetil kasneje s toliko vnemo.

Obenem je marljivo študiral razne slovanske jezike, zlasti ruščino in rusko slovstvo, katero je poznal zelo natančno in spisal o njem tudi nekaj razprav. Veselje do ruščine in ruskega slovstva se mu je posebno vzbudilo, ko je občeval o počitnicah mnogo z dr. Krekom in Jos. Abramom na Prtovcu. Dobro je poznal tudi domači jezik in domače slovstvo, kar pričajo nežne, tu patam malo žalobne njegove pesmice v »Vrtcu«, »Angelčku« in »Dom in Svetu« pod imeni Sokolov, Tonej Jelenič, Zvonimir i. dr., dalje raznovrstne slovstvene razprave in kritike.

Najbolj pri srečanju pa mu je bil vedno »Domoljub«. Lista, ki mu je bil že od doma tako ljub prijatelj, se je oklenil z vso vnemo. V semenišču je oskrboval malone on sam »Listek«. Mnogo listkov je napisal originalnih, v katerih je posebno rad slikal domače življenje v vsej njegovi resnobi in šegavosti, več pa jih je tudi poslovenil iz nemščine. Največje njegovo delo je Spillmanov roman »Zadnji dnevi Jeruzalema« ali »Lucij Flav«. Prvo polovico je prestavil sam.

V semenišču je mnogo deloval v domačih društvih, pri govorniških vajah, posebno pa v »Cirilskem društvu« kot pisatelj in kritik.

Njegov jezik je gladek, jedrnat, misli mu jasno teko izpod peresa. Kako je imel slovenski jezik v oblasti, je pokazal tudi v svojih govorih. Govoril je zelo prijetno, zanimivo in sestavljal svoje govore z veliko skrbjo in natančnostjo. Večkrat je predaval v domačih društvih v St. Vidu, posebno pri mladeniških sestankih, a tudi v cerkvi je večkrat nastopil še kot bogoslovec.

Značaja je bil odkritega; nič neprijetnega ni bilo na njem. V občevanju je bil ponižen do skrajnosti, postrežljiv, skromen in preprost, vedno vesel in prijazen do vsakogar; zato ga je imelo vse rado.

Nekaj posebnega je bila pri njem njegova velika idealnost, ki pa je vedno, kolikor je bilo pač v njegovih močeh, izkušala tudi uresničiti svoje vzore. S čudovito vztrajnostjo je delal, česar se je lotil. Poguma ni izgubil, dasi mu morda ni šlo takoj po sreči.

Toda kje je zajemal ranjki Anton vso to svojo navdušenost za vse lepo, za

vse dobro in plemenito? Vir vsega tega mu je bil Oni, ki deli obilno darove vsem, ki ga prosijo. Kaj posebnega je moralo biti, da je opustil Erjavca vsakdanjo sveto mašo. Z iskreno, a nepričakovano pobožnostjo je pogostokrat pristopal k mizi Gospodovi. Ta gorečnost se mu je posebno pomnožila v času, ko je čakal na mašniško posvečenje, a v srečno doseženem mašništvu je dosegla svoj vrhunec.

V teh kratkih potezah sem Vam izkušal, dragi »Domoljubovi« čitatelji, vsaj nekoliko narisati sliko ranjkega Antona Erjavca, ki je prav iz ljubezni do Vas žrtvoval toliko časa in toliko moči za »Domoljuba«. — Brez dvoma je izgubilo naše slovstvo in naša organizacija z Erjavcem enega svojih najmarljivejših delavcev, a tudi naša škofija enega najzgodnejših duhovnikov.

Ob tvojem grobu, dragi Anton, žalujejo tvoji dobri stariši, ljubeči bratje in sestre, vsi tvoji dragi prijatelji in znanci. Spominjaj se vseh v svoji neskončni sreči nad zvezdami, tvoja navdušenost za vse lepo in plemenito, tvoja požrtvovalnost in velika ljubezen do slovenskega ljudstva pa naj nam

vsem sveti kot najlepši vzor pri vsem našem delu!

SONET

v spomin pesnika Antona Medveda.

† 12. marca 1910.

Zaprosil je poet: »Nikar pomladi, Gospod, ko zemlja zopet prebujena
Z zelenjem, cvetjem vsa je okrašena,
Me z vrta tega v večnost ne presadi!»

A glej, na pragu vesne v sladki nadi,
Da vznikne poezija razcvetena,
Vrtnarja nam ugrabi blede žena
Mej delom tam na pesniški livadi.

Ah, ni te več! Že krije božja njiva
Roko, ki cvetk nebroj nam je nastlala,
A duh tvoj gori med krilatci sniva.

Cvetic bi še nam vesna rada dala,
A kdo naj cvetkam tem sedaj priliva?
In zdi se, kot da z nami bi — jokala.

Fr. F.—č.

RAZGLED PO DOMOVINI

Vesele velikonočne praznike vsem naročnikom in bralcem »Domoljuba« vsošči prav od srca uredništvo!

† **Anton Medved.** Dne 12. t. m. smo izgubili Slovenci največjega sedanjega pesnika Antona Medveda. Rojen je bil v Kamniku 19. maja 1869., v mašnika posvečen 23. julija 1892. Bil je nastavljen v raznih krajih kot kapelan in nazadnje kot župnik v Turjaku. Medved je bil najzvestejši sotrudnik »Dom in Sveta«. Odkar je bil ustanovljen »Dom in Svet« mu je stalno pošiljal pesnik Medved svoje pesniške proizvode. Medved se prištevja po pravici med prve slovenske pesnike sploh. Njegove pesmi ohranijo stalno vrednost. Tako kot Medved je imel malokdo v oblasti slovenski govor, poznal je tudi dobro dušo svojega naroda. Medvedove pesmi nimajo na sebi nič prisiljenega, prišle so res pesniku iz srca. Medvedovih poezij sta doslej izšla dva zvezka, založila jih je »Katoliška bukvarna«. Poleg pesmi se je lotil tudi drame. Iz zgodovine slovenskega naroda je vzel snovi, da jih priredi za slovenske gledališke odre. Tragedija »Za pravdo in srce« se je igrala že na veliko slovenskih odrih. Medved je s svojimi pesmimi silno vplival na razvoj slovenskega pesništva. Kazal je pot prave poezije. — Medved je bolehal že dolgo. Neposredni vzrok njegove smrti je bila črevesna bolezen. Pokopan je bil v svojem rojstnem kraju v Kamniku, kamor so ga pripeljali

iz Turjaka. Že v Turjaku je bilo ganljivo slovo župljanov od svojega župnika. 17 duhovnikov je prihitelo v Turjak, ko je zapustil voz z mrtvim župnikom mejo fare, so v glasnem joku kazali župljani, kako jim je bil pri srcu. V Kamniku je sprejelo 25 duhovnikov svojega tovariša k zadnjemu počitku. Vse kamniško mesto je bilo v črnih zastavah. Nagrobni govor je imel pesnikov prijatelj g. župnik Finžgar. Pesnik Medved je sicer umrl, a njegovo delo bo živelo, dokler bo živel Slovenec.

Čudno vlogo so igrali liberalci ob pogrebu pesnika Medveda. Ko so zvedeli, kdaj popeljejo Medveda skozi Ljubljano, zbornali so skupaj liberalno društvo, da mu zapoje in potem — so upili, da duhovniki niti do svojih tovarišev nimajo ljubezni. Koliko hinavščine. Kje so bili duhovni? Za čas, kdaj pripeljejo Medveda v Ljubljano, je le malo ljudi vedelo, vendar je duhovščina sv. Jakobske fare spremila pogreb skozi celo mesto. Duhovniki pa so šli tje, kjer je bilo za rajnikom cerkveno opravilo, to je na Turjaku in v Kamniku. Vsako stvar bi izrabili liberalci radi v svoje namene, celo pogreb duhovnika. Ti liberalci pa, ki se sedaj kažejo častilce pesnikov, so celo med nagrobnim govorom delali, kakor se v listih sami bahajo, nedostojne opazke. Ti ljudje, ki ne poznajo niti najmanjše dostojnosti, si upajo predbacivati drugim, da ne store svoje dolž-

nosti. Bo treba liberalcem zopet malo ponižanja!

Gostinčar za slovensko univerzo govori. Ker je govoril poslanec Gostinčar za slovensko univerzo, je prinesel »Slovenski Narod« kar uvođen članek in se pritožuje, da S. L. S. ne smatra vprašanja za slovensko univerzo za dosti važnega, ker govori poslanec delavec. Iz tega napada se pač vidi, kako frakarski duh vlada v liberalnih krogih. Ne čudimo se temu pisarenju, kajti stranka, ki ne pozna demokratičnih načel S. L. S., more seveda le po svojem okusu govoriti. Liberalcem lahko naravnost povemo, da je Gostinčar v svojem govoru za slovensko vseučilišče povedal več pametnega, kot bi vsi liberalni poslanci mogli skupaj spraviti pogretnih fraz. Govor poslanca Gostinčarja je vzbudil v državnem zboru splošno pozornost, saj ne gre za to, kakemu stanu pripada kak poslanec, ampak poglavito je, kateri stranki pripada. Zato se ni čuditi, če delavec Gostinčar živi v zbornici več ugleda kot poslanec, kakor pa liberalni može, n. pr. Hribar, kljub temu, da je agent Slavije in župan Ljubljane.

Učiteljske vesti. Začasna učiteljica v Kamniku Angela Kenda pride kot suplentinja v Radovljico, Marija Jeglič pa v Mošnje.

Duhovske vesti. Novoustanovljena župnija Spodnji Logatec je podeljena č. g. Valentinu Remškarju, ekspozitura

v Matenji vasi. Stalni pokoj je dovoljen č. g. Antonu Dolinarju, župniku v Lučinah.

Promoviran za doktorja prava je bil Janko Senekovič na Dunaju. v Pragi pa Jurij Jan.

Nemoralnosti v prodajalnah je čim dalje več opaziti. Ponujajo se razglednice z nemoralnimi slikami in se celo izpostavljajo v izložbo, ki so naravnost v pohujšanje mladini. Občinstvu, ki prihaja iz dežele v mesto, svetujemo zoper to početje najboljšo sredstvo. Take prodajalne, ki že v izložbah delajo pohujšanje, naj kaznuje občinstvo s tem, da ne prestopi njihovega praga. Če bi bili v tem dosledni, potem bodo kmalu izginile iz izložb nemoralne slike in kipi.

Vinogradniški in kletarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu od 30. marca do 1. aprila t. l. Poduk bo združen s praktičnim raziskovanjem.

V mašnika posvečen Slovenec v Ameriki. Dne 20. februarja je imel v Chicagi v slovenski cerkvi sv. Štefana novo mašo č. g. Anton Schiffner iz Stare Loke. Ker je bila to prva nova maša v slovenski cerkvi, so je bili vsi farani veseli.

Postojnsko jamo obišče v prihodnjih tednih kneginja Elizabeta Windischgrätz, hčerka pokojnega prestolonaslednika Rudolfa.

Odlikovanje. Cesar je imenoval zgodovinarja in pisatelja Petra pl. Radicsa v Ljubljani za cesarskega svetnika.

Slovenec ubit v Ameriki. Dne 14. t. m. je šel nek Slovenec zvečer v Barbetonu na obisk k rojakom. Drugi dan so ga našli s presekanjo glavo.

V mašnika je bil posvečen dne 14. februarja t. l. č. g. P. Vladimir Bobek iz frančiškanskega samostana v Kamniku. Novomašnik bo imel prvo sv. mašo dne 4. aprila t. l. na Brezjah.

»Bogoljubova« številka za mesec april izide po velikonočnih praznikih.

Semenj v Horjulu za blago in živino se vrši na veliko soboto. Vabijo se mesarji in sploh kupci.

»Esperantska slovnica« je izšla. Esperanto je mednarodni jezik, ki je razširjen po vsem svetu. Pogosto se trdi, seveda krivo, da se pride z nemščino po vsem svetu. Pač pa trdimo to smelo o esperantu. Esperanto nam odpre ves svet. Edino med Slovenci je še malo znan. To pa zato, ker doslej nismo imeli nobene slovnice. Sedaj pa smo dobili slovnico, ki je prirejena po najboljšem originalu, ki ga nahajamo v esperantski književnosti. S pomočjo te slovnice se priuči lahko vsak sam brez učitelja esperantu v najkrajšem času. Posebno izborna bo služil »Ključ«, ki pomaga rešiti vsako še tako zavozljano mesto. Ker se je tiskalo le 500 izvodov, je tisk precej dražji, kakor se je računalo prvotno. Razventega se je pridejal »Ključ« šele potem, ko je bila cena že določena. Zato stane izvod 1 K 20 vin., po pošti 10 vin. več. Naročite takoj, da ne zamudite! K peterim izvodom pri-

ložimo zastoj zbirko zanimivih povesti. Knjiga se dobi samo pri založniku Lj. Koser, stud. iur., Juršinci pri Ptuj, Štajersko.

Porabna knjiga. V založni knjigarni Otto Wiganda v Lipskem je pred kratkim izšla v nemškem jeziku deveta izdaja Ritterjevega geografično-statističnega leksikona. Dobi se tudi v »Katoliški Bukvarni«. V leksikonu so po abecednem redu navedena imena vseh delov sveta, držav, dežel, rek, gor, krajev, ki štejejo v Nemčiji vsaj 100, po drugih pa vsaj 150 prebivalcev. Poleg posameznih imen je označeno število prebivalcev, kakor tudi ime dežele in okraja, oziroma države, v kateri se dotični kraj nahaja. Pri trgih in večjih mestih so pa še poleg tega statistični podatki glede šolstva, industrije, trgovine i. dr. Dasi obsega delo v dveh zvezkih (2500 strani) toliko gradiva, je vendar zelo praktično sestavljeno, ker odgovarja vsem zahtevam, ki se morajo staviti do njega. Knjigi gre med deli svoje stroke prvo mesto in je v čast tako uredniku kakor izdajatelju. — Upravištvom listov, trgovskim, industrijskim in spedijskim podjetjem in sploh večjim pisarnam bode ta knjiga vsled svoje priročnosti dobrodošla in jim kmalu postala zanesljiv svetovalec v geografično-statističnih podatkih. Delo toplo priporočamo!

Gorenjske novice

g Iz Tržiča. Hranilnica in posojilnica v Tržiču (v tržiški kaplaniji) izkazuje za leto 1909 čistega dobička **3100 K 19 h.** To je najboljši dokaz, kako dobro mora biti njeno stanje. Saj daleč naokoli ni hranilnice, ki bi imela toliko čistega dobička. Založni zaklad (rezervni fond) je narastel do konca preteklega leta na 14.978 K 64 h, torej skoro na 15.000 K. Ravno v preteklem letu se je širila po Tržiču govorica, da bo posojilnica propadla, kakor je propadel konsum. Mnogi so verjeli tem praznim govoricam, šli so na limanice in dvignili denar. Računski zaključek pa govori dovolj glasno, kako neopravičen je bil ta strah in mora tudi slepemu oču odpreti, da bo spoznal: hranilnica, ki srečno prestopi tak napad, mora biti močna. Kdor bi se rad sam prepričal, so mu računi v hranilnici na razpolago; sploh pa vabimo že sedaj vse člane, naj se polnoštevilno udeležijo občnega zbora, ki se bo vršil 10. aprila t. l. ob štirih popoldne v hranilničnih prostorih. — Pred nedolгим časom si je hranilnica kupila hišo. V njej sta dve jako prostorni in lepi dvorani, ki jih bo najbrže vzelo v najem tukajšnje katol. izobraževalno društvo sv. Jožefa. Spodnjo dvorano bo rabilo za moške in za telovadni odsek, zgornjo pa za ravnokar ustanovljeni ženski

odsek. To bo za razvoj katoliške misli v Tržiču neprecenljivega pomena. Do sedaj se društvo ni moglo razvijati, ker je bilo omejeno na ozke prostore; odslej bo vendar enkrat moglo prosto dihati in nuditi svojim članom to, kar od njega pričakujejo: izobrazbo in razvedrilo po napornem telesnem delu. Da se bo pa to zgodilo, bo v prvi vrsti za sluga hranilnice, ki bo tako smela s ponosom gledati na svoje veliko in važno delo, kateremu naj Vsemogočni podeli svoj blagoslov. — Od Sv. Ane pod Ljubelom. Smrt se je začela oglašati v naši občini. Pred par tedni smo pokopali najstarejšo ženo v tržiški fari, 94letno Ahačič, minoli teden že njeno sosedo 76letno Lombard. — Pretekli četrtek je umrla Ana Rozman, žena Franc Rozmana, po domače Trnovka. Mož in žena sta živela tako zgledno krščansko, da ju smemo staviti vsem družinam v zgled. V tej družini se redno prebirajo krščanski listi »Domoljub«, »Bogoljub« in »Cvetje«. Pokojna Rozman je že par dni pred smrtjo napovedala domačim, da jo pride njena ranjka mati iskat v četrtek. Zadnji dan pred smrtjo je slovesno za trjevala, da odide v četrtek z materjo. In res, v četrtek okoli 11. ure je izdihnila. Pokoj njeni duši! V spomin nam prihajajo besede svetega pisma: Draga je pred Gospodom smrt njegovih svetih... — Za krajnega šolskega nadzornika v Tržiču in pri Sv. Ani je imenoval c. kr. okrajni šolski svet v Kranju č. g. župnika Jožefa Potokarja. — V dobrem mesecu trije mrličji v eni družini je res neka posebnost. ZidarSKI mojster Jožef Knific je imel ta žalostni slučaj. Koncem januarja sta ležala ob enem na mrtvaškem odru oče njegove žene Anton in njegova hči Valentina Meglič. Minoli teden so pokopali še mater njegove žene Marijo Meglič. Sedaj vživajo vsi trije združeni v Bogu plačilo! — V torek, dne 15. t. m., je umrla po mučni bolezni gospa Neža Theuerschuh, soproga tukajšnjega spoštovanega in uglednega trgovca, mati č. g. kurata iz Lokev na Primorskem. Pokopali so jo zelo slovesno ob velikanski udeležbi 16. t. m. Naj počiva blaga ranjka v miru!

g Brezovica. Dne 9. t. m. opoldne je na dosedaj neznani način nastal ogenj v šupi posestnika Janeza Peklaj, po domače Miklavž. Ljudje so hitro zapazili ogenj in tudi naša požarna bramba je bila s svojim orodjem in brizgalno hitro na mestu. V nevarnosti je bilo vse poslopje. Vendar se je požarni brambos posrečilo s pomočjo še drugih gasilcev ogenj omejiti samo na šupo in listnico. — Zanimiv napis smo opazili na stebri kapelice lurske Matere Božje. Glasil se: »Vor 20 Jahren hier von 2 Gendarm aretirt G. D. 1., früh 1910.« Pred dvajsetimi leti tukaj prijet od dveh orožnikov G. D., 1. marca zjutraj 1910. Morda se je prišel zahvaliti za poboljšanje.

g Selca. Na splošno željo se bo na velikonočni ponedeljek ponavljala

nova dr. Krekova igra »Tri sestre«. Peveci in tamburaši se tudi pripravljajo na lepimi pesmimi. Prijatelji poštenega veselja, pridite!

g Dobrovske novice. Časopisi. Letos imajo naši Dobrovčani naročene le-le časopise: 138 »Domoljubov«, 60 »Bogoljubov«, 36 »Glasnikov«, 9 »Slovenec«, 35 »Kmetovalcev«, 22 »Mladost«, 10 »Narodnih Gospodarjev«, 5 »Občinskih uprav«, 4 »Naše Dome«, 3 »Dom in Svete«, 3 »Slovenske Učitelje«, kar znaša vsega skupaj 325 odtisov. — Potem je na Dobrovi tudi nekaj tiste vrste ljudi, ki ne vedo, kaj so pravzaprav; ti pa vsi skupaj dobivajo 5 »Najpreje«, 1 »Rdeči Prapor« in 1 »Železničarja«. — Mlekarska zadruha. Ta je imela dne 13. februarja svoj peti letni redni občni zbor po predpisnem dnevnem redu. Vseh zadružnikov je bilo koncem leta 1909. po številu 139. Vsi ti so prinesli v poslovnem letu 1909. v mlekarno 327.185 litrov mleka, za kar so prejeli lepo svotico 46.624 K 62 vin. Denarnega prometa smo imeli v tem letu 129.858 K 93 vin. Rezervnega zaklada se je, kar mlekarna obstoji, nabralo 8390 K 17 vin. Mleko plačujemo strankam liter po 15 vinarjev. Iz tega se razvidi, da Dobrovčani glede mlekarskega napredka nismo zaspanci. — »Čebelica«. Ta pohlevna živalica je bila pri nas leta 1909. tudi jako pridna in marljiva; nabrala in nanesla je bila vsega skupaj 2603 K 63 vin., kar da skupni denarni promet 5207 K 26 v. Gotovo vse hvale in posneme vredno. — **Podpora po toči.** Dne 3. avgusta pretečenega leta zvečer je bila strašna toča razbila nad polovico naše občine, pred vsem vasi: Hrušovo, Gabrije, Švico, Stransko vas, Utik, Bokalce in del Dobrove ter Kozarij. Storiло se je od strani županstva vse potrebno, da bi dobili iz teh vasi v resnici potrebni reveži kako izdatno državno podporo, da bi mogli vsaj skromno preživeti do novih pridelkov svoje gladne družinice in poedine kravice. Preteklo je od takrat že nad celih sedem mesecev, a obvestila o kaki podpori tem revežem pa od nikoder noče biti. Ali je vse zapalo pri c. kr. okrajnem glavarstvu in pri visoki c. kr. deželni vladi? Ali mislijo tam, da so dobrovske nujno potrebni stradalci posebne vrste ljudje, ki morejo živeti ob samem zraku brez drugih hranil? Kje je in kaj je s to nujno in neobhodno potrebno podporo tem stradajočim revežem? — Vsem naročnikom »Domoljuba« po vseh krajih in delih zemlje, kamor zahaja, voščimo in želimo »Dobrovčani« nad vse blažene in vesele velikonočne praznike. Bog!

g Iz selške doline. Vprašanja in odgovori. Malo odgovora napol pijanemu in napol noremu železniškemu dopisniku v »Gorenjcu«. 1. Zakaj je železniška cerkev potrebna? Zato, da privre vsako nedeljo in vsak praznik ljudstvo iz okolice v železnike in napolni gostilne in trgovine liberalcev. Če bi tega ne bilo, lahko precej cerkev zapremo, ker je nepotrebna, in prav iz

tega vzroka je cerkev na Češnjici nepotrebna, ker ne bi donášala liberalcem svetlih kronic. — 2. Kdo bo vozil liberalnim železniškim magnatom hlode in gnoj, ko bodo odslovili delavce, ki nočejo trobiti v njih liberalni rog? Vse to bodo vozili magnatje sami. — 3. Čemu ustanavljajo liberalci »Sokola«? Na čast in v korist mladim fajmoštrom. Le verjemite, »Gorenjec« pravi tako. — 4. Ali je krasti čast greh? »Gorenjec« pravi, da je velik smrten greh. Uj, koliko greha ima torej že »Gorenjec« na svoji grešni grbi! — 5. Zakaj liberalci ne marajo za gospoda poslanca Demšarja? Zato ker jim ne dovoli v svoji hiši, da bi imeli ekstra-kozarec in bi se ga mogli zastopni nažehtati. Resnično! »Gorenjec« trdi to. — 6. Zakaj liberalci polemizirajo z »Domoljubom«? Zato, ker se jim to studi. Liberalci pa vedno dela samo to, kar je gnusnega. Le verjemite, »Gorenjec« sam je to povedal. — 7. Zakaj železniški častni občani niso izvoljeni? Zato ker »klerikalni« listi to poročajo in ker jih je potrdil »klerikalni« deželni odbor. Resnico poroča samo »Gorenjec«. E, ja?! Ja, ja, prav res! — 8. Koliko je ljudskih poslancev? Samo eden, in ta je ljubljanski župan Hribar. Samo tega so volili ljudje, vse druge — fajmoštri. Pa kaj je toliko fajmoštrov na Kranjskem? Jih že mora biti, ker to pravi »Gorenjec«. — 9. Ali je vera v nevarnosti radi naprednih elementov? »Gorenjec« pravi, da ni. In ko bo tudi ljudstvo prišlo do tega prepričanja, potem od sedanjih poslancev ne bo ne duha, ne sluha, in nastopili bodo pravi ljudski zastopniki ter ž njimi zlati časi za — liberalne oštirje, kajti v sedanjih »temnih« časih si samo fajmoštri polnijo žepe, potem si jih bodo pa samo liberalni oštirje. In takrat napoči »zlata doba« za slovensko ljudstvo... Toda do tega še dolgo ne bo prišlo, kajti božji mlini meljejo počasi, pa »gvišno«, kaj ne, Korel? — 10. Kakšne zasluge imajo železniški častni občani? Na to vprašanje vedo najboljši odgovor Fr. Vidmar, J. Dermota in pa dr. Hiersche, ki so to, kar so, po dr. Krekovi zaslugi in sploh po zaslugi S. L. S. Pa recite, če ni res! — Liberalna olika. Na tiho nedeljo je pobiral železniški cerkvenik s puščico po cerkvi. Ko pride do klopi, v kateri je sedel Jakec iz Selc, ta vstane in reče na glas: »Ali pobiraš za Ciril-Metoda?« Jakcu povemo samo to: On lahko kriči pred selškim farovžem celo noč, če mu to pusté. V železniški cerkvi pa ne bo prodajal svoje liberalne divjačine.

g Novice iz Bohinja. Občni zbor hranilnice in posojilnice se je vršil v nedeljo, 20. t. m. Isti načeluje že sedmo upravno leto marljivi Martin Ravnik. V odboru so ostali vsi dosedanjí člani, le mesto prostovoljno odstopivšega Janeza Rozmana iz Polja št. 12 je bil soglasno izvoljen č. gosp. kaplan Tomaž Javornik. Gosp. Janez Rozman je bil vseh sedem let marljiv odbornik; nobene seje ni zamudil. Obširno kmetijo je izročil sinu, zato je tudi odstopil.

Člani nadzorstva so ostali prejšnji. Iz računskega zaključka povzamemo, da je imela zadruga do konca minulega leta 154 članov. Prejemki znašajo 298.563 K 12 vin., izdatki pa 290.562 K 8 vin.; torej denarni promet 589.125 K 20 vin. Posojila 176.436 K 16 vin., hranilne vloge 687.677 K 86 vin. Rezervni zaklad 5522 K 65 vin. Tekoči račun z zvezo 503.828 K. Čisti dobiček pa 1415 K 22 vin. Odbornik Piber je poročal o delovanju hranilnice na drobno ter omenjal, da si bo morala hranilnica čimpreje postaviti lastni dom, ki je za nadaljnji živahni razvoj iste neobhodno potreben. Posojilnica uživa vsestransko zaupanje, kar spričujejo številne vloge od blizu in daleč. Marsikoga je posojilnica rešila gmotnega propada. — Orli izborni napredujejo. Število narašča; z naraščanjem vred jih je že nad 35. Dobili smo tudi telovadno orodje bradljo. To je veselje v telovadnici! Predavanja se odslej vrše redno vsako sredo. Na praznik sv. Jožefa so Orli skupno prikorkali v cerkev ter prejeli skupno sv. obhajilo. Zares, lepo in vzpodbudno je pogledati to mlado četo, ki s prepričanjem, brez tistega nepotrebne strahu pred svetom kaže svojo krščansko zavest. Stariši, bodite veseli — take mladine! Kar pa je slabega, pokvarjenega po duhu in telesu, prepustimo Sokoličnem. Pošteni mladeniči pa se navdušeno oklenite »Orla«! — Pripomnim še, da se je zadnjega poučnega kurza na Jesenicah udeležilo devet članov. Tudi se pridno vadijo za prihodnji prvi nastop v igri: »Krčmar pri zvitem rogu« in »V ječi«. Za nameček se uprizoni tudi »Kmet in fotograf«. Na velikonočni ponedeljek nameravajo prvič nastopiti. — Tridnevnic smo obhajali 13., 14. in 15. t. m. Pomagal je poleg bohinskih gospodov tudi č. gosp. pater frančiškan Oton Kocjan s Svete Gore. Hvala! — Cerkevno petje pod vodstvom g. organista Petra Ravnik dobro napreduje; pa tudi poštene svetne pesmi pridno vadi pevski zbor. Povsod ž njim smelo nastopi. — Zime tako mile že dolgo vrsto let ne pomnimo. Voznikom iz gorá seveda ni povšeči, ker niso mogli, kakor bi radi, v snegu voziti hloedov in nižave. Marsikdo, ki je prevzel na tisoče hloedov, da jih prevozi v dolino, ima izdatno škodo. — Zimski šport, sankanje in drsanje, je pač mnogo tujih izletnikov privabil, zlasti ob nedeljah, v Bohinj. Imeli smo iz Trsta poseben, takozvani športni vlak. Žal, slabo vreme je precej nedelj kljubovalo. Vendar jedno nedeljo je Tržičanov in Goričanov kar mrgolelo. Bilo jih je okrog 500. Gostilničarji in fижkarji so bili ondaj dobre volje. Prav gotovo, zimski šport ima v Bohinju prihodnost. — Učiteljica gospodična Josipina Javornik je obolela; nadomestuje jo Sirnik, ki je prišla iz Srednje Vasi.

g Iz poljanske doline. Kmetijskih predavanj, katera je priredil slavni deželni odbor v Poljanah, se je občinstvo mnogoštevilno udeleževalo.

valo in je bilo prav zadovoljno z uspehom. Tudi sad je že obrodilo to predavanje, ker se je takoj ob sklepu predavanja ustanovila živinorejska zadruga za poljansko dolino. — Javorskemu naprednemu županu gre sedaj trda za županski stolec za voljo ločitve občine, zato sedaj dela na vse načine, da bi se katastralna občina Podobeno k javorski občini priklopila nazaj, od katere občine se je pred kratkim odklopila po prošnji občanov in priklopila k poljanski. Prej, ko se ni bil župan, je bil silno vnet za ločitev in se je tudi podpisal na prošnjo, a sedaj pa, ko je župan, pa nasprotuje temu. Bi pač moral zapustiti županski stolec, ker tudi on biva v odklopljenem delu. — Nagle smrti je umrl Tomaž Benedičič, star 26 let. Dne 10. t. m. je delal neko pot, vračajoč se proti domu se je nekako zaletel in je padel v znak ravno z glavo na neki štor tako nesrečno, da je drugi dan vsled poškodbe umrl. — V poljanski župni cerkvi je domačin Valentin Šubic prenovil Marijin oltar. Krasno delo hvali mojstra!

g Iz št. Vida nad Ljubljano. Izvanredna čast je doletela pred zadnjo nedeljo našo občino. Njega milost, »po nedolžnem pregnani in od vseh objokovani« se je potrudil v družbi Brčeta in Ribnikarja v št. Vid. Prišli so potom civilmetodarije agitirati za svoj frajzin. Njega milost se je pismeno naznanila sedanjemu vodji g. Miheliču. Njega milost je pričakovala slavalokov in poklonov. Pa nič ni bilo. Njega milost je hotela deliti rože in drevesa iz »svojega« šolskega vrta. Toda ključa ni bilo. Strašno! Gospod vodja Mihelič je odšel na Šmarno goro. Njega milost je bila strašno razburjena in je dala duška svoji razžaljenosti v zadnjem »Slovenskem Domu«. — Z ozirom na to svetujemo njegovi milosti sledeče: 1. kadar hoče imeti v št. Vidu slavnostni sprejem, naj naroči za to primernih ljudi od drugod. Mi imamo sicer nekaj Sokolov, kar je pa premalo za sprejem njegove milosti. 2. Kadar hoče deliti rože in drevesa, naj pripelje seboj nekaj borovcev, ker do šolskega vrta nima nobene pravice. 3. S svojim frajzinom naj ostane lepo mirno tamkaj, kamor ga je poslala šolska oblast za njegove »zasluge«. — »Frajla frajzin« ne kuje več pesmic in ne piše več novel. Njen visoki talent se vzpenja vedno višje. Začela je sestavljati litanije. Gradivo za te visoke svoje speve dobiva v družbi Sokola, kjer se zbira vse šentvidsko barabstvo. Če bi imeli prostora, bi priobčili ta zadnji sad te svobodomiselnosti, da bi naši ljudje videli s kako podlim orožjem se bore gotovi ljudje proti naši duhovščini. Matere in očete, ki so slišali zadnji petek in na praznik sv. Jožefa pridige v cerkvi, opozorimo na to bando, v kateri imajo zgled sejalec satanovega semena. — Tri vprašanja stavimo na, za tuje kronice tako skrbno naše liberalce: 1. kje so kronice, ki jih

sprejema tukajšnja liberalna hranilnica, ki dosedaj še ni objavila nobenih računov? 2. Kje bo dobil ljubljanski g. Matjan kronice za najemnino prostora, ki jih je prepustil za čukarsko telovadnico? 3. Kje so se vzele kronice, da se je poravnala tatvina v Ljubljani, pri kateri je bil udeležen neki član čukarske organizacije?

g Boh. Srednja vas. Na velikonočni ponedeljek priredi izobraževalno društvo »Sorica« predavanje. Govoril bo gospod Vojteh Jeločnik iz Ljubljane o mladeniški organizaciji. Po predavanju se vrši občni zbor Orlo, ki bo združen z javnim nastopom Orlov v dvorani. Pri javnem nastopu bodo mogli gledati le povabljeni, ker sicer ne bo v dvorani prostora.

Dolenjske novice

d Sv. Križ pri Litiji. Dne 15. februarja je umrl na Tlaki, župnija Sv. Križ pri Litiji, Franc Miklič. Poročen je bil komaj štirinajst dni. Bil je vseskozi pošten mladenič; takoj po poroki pa se ga je lotila bolezen, na kateri je moral umreti. Bil je zvest bravec »Domoljuba«; še na smrtni postelji ga je bral. Zapušča žalujoče stariše in mlado vdovo. Svetila mu večna luč!

d Krka. Na sv. Jožefa dan smo »Orli« pristopili v kroju k skupnemu sv. obhajilu. Brat Zupanc in brat Lobé sta stregla pri sv. maši. Naraščaja imamo dovolj. Pogumno naprej! — Po našem kraju se razlega ta-le pesem:

Pa zapeli

So veseli

Krški fantje to-le pesem:

Tako se iz Litije piše:

Liberalni kapelj naj pod nosom se obriše!

Na svojih tleh smo svoji gospodarji,
Nikdar liberalni nas sleparji
Ne bodo več selcirali,
Še manj pa komandirali!
Rudeča brata, le sama ostanita,
Župana v svojo družbo še vzemita!
Jožek, Tonček, »Orel« Tebi osle kaže,
Sramuj ovadbe se in pa — blamaže!
Krčani pa stojimo kakor hrast,
Bogu pojemo slavo, čast!

Krški fantje.

d Iz Drage. V naši fari sta dve občini: Draga in Trava. Slovencev nas je prevesna večina, ostali so pa Kočevarji Nemci. Pravzaprav jih je izmed Kočevcev veliko bivših Slovencev, ki so se prelevili v nemške kože. Z njih pomočjo se vidita obe občini na vnanje kot nemški in sta tudi res v rokah Nemcev. Komando čez vse pa ima logar Kinc. Ta je pravzaprav početnik in vodja gibanja proti nam Slovincem. Zvesta njegova pandurja sta mu učitelj Tscherne v Dragi in Lakner na Travi, oba seveda zagrizena Nemca. Oba sta tudi občinska tajnika. Oba župana, oba

odbora v njihovih rokah. Kaj je kinetu občinski urad, koliko mu lahko koristi, koliko škoduje, to je znano. Pri nas je drugače. V občinskem uradu je slovenski jezik za vratmi, vse le nemško. Odloki, naznanila in sploh vse le v nemškem jeziku. Ker ne razumemo in takoj ne izpolnimo, se nas pa pritisne s kaznijo. Naša občinska gospoda hoče le nemško in zopet nemško. Kam tako postopanje privede, nam kažejo razni žalostni in tudi smešni slučaj. In vendar pri nas niso vsi res Nemci. Eni so taki: oče je iz Starega kota, mati iz Dabnega polja, sin pa slovenskega noče slišati (nemškega pa tudi ne zna); ali pa: iz Loškega potoka se je priženil, pa v par letih s petakom in goljažom pridobil upije v nerazumljivem tonu: Bindiš isš garštig (slovenski jezik je grd). Pa ti revše gre za Nemci čez drn in str. In pri nas se kaj res kaže pregovor: Potu, rica je hujši nego Turek.

d Iz Ambrusa. Naše katoliško slovensko izobraževalno društvo priredi velikonočni ponedeljek dve igri s petjem. Dekleta bodo igrale »Dve Materje, mladeniči »Orli« pa »V ječi«, prizor iz vojaškega življenja. Priredi se tudi srečolov. Prijatelji, pridite!

d Z Roba pri Velikih Laščah. Dekleta ženskega odseka kat. izobraževalnega društva bodo na Veliko nedeljo popoldne ob 3. priredile igro: »Nežika z Bleda« in prizor »Planšarica«. K obilni udeležbi vabi odbor.

d Hinje. Za krajna šolska nadzornika sta bila imenovana od c. kr. okr. šolskega sveta v Rudolfovem za Zvirčce: Jakob Turk, posestnik in gostilničar, za Hinje pa Franc Pečjak, gostilničar. Od občinskega odbora v Žužemberku pa so bili izvoljeni v krajni šolski svet za Zvirčce: Jožef Blatnik, A. Konte in Anton Meglen, vsi posestniki na Zvirčnem, za odbornike; Ig. Križman in Lov. Kastelic pa za namestnika. V okrajni šolski svet za Hinje pa so bili izvoljeni: Martin Dimnik, kaplan in Mih. Šušteršič, posestnik, odbornikom; Gašper Hočevnar, posestnik, pa namestnikom. — Krajni šolski svet v Hinjah je izvolil za predsednika zopet Martina Tekavčiča, posestnika iz Prevala št. 3, za podpredsednika pa St. Vrhovca, učitelja. — Vodovod nam je že zagotovljen. Vlada je odobrila glavni načrt in pritrdila, da plača polovico stroškov. Ljudje sami pa bodo morali plačati le eno petino od vseh stroškov. Upamo torej, da tudi Suhi krajini enkrat zasije solnce. — Najprej ceste, potem pa šolovodov.

d Iz višnjegorskega okraja. V našem okraju imamo 4 hranilnice in posojilnice, in sicer na Krki, št. Vidu, Višnji gori in Zatičini. Iz tiskanega poročila višnjegorske posojilnice povzamemo, da je imela v preteklem letu 539.856 K 78 h prejemkov ter 539.580 K 59 h izdatkov, torej 1.079.437 K 37 h prometa. Vloge so narastle na 775.033 K 77 h, posojila pa na 776.569 K 17 h, rezervni zaklad pa na 6153 K 76 h. Gotovo bi bil rezervni zaklad te posojilnice več

liko večji, če bi vsako leto ne razdajala toliko v obče koristne namene. Nam se to prav zdi, ker čemu kupičiti denar, ko je povsod toliko potreb. Najboljši rezervni zaklad je zaupanje ljudi in pošteno in pametno vodstvo. Kjer ni tega, tudi veliki rezervni zakladi nič ne pomagajo. Po poročilu je hranilnica v Višnji gori v računskem letu darovala 1600 K za podporo kmetijstvu; 1500 K za društveno dvorano; 480 K za okno; po 200 K za farno knjižnico, zavode in št. Vidsko mlekarino; po 100 K za uboge šolarje in za požarno brambo; 50 K društvu za zanamerjene otroke v Višnji gori in bolnici v Kandiji; 30 K dijaški kuhinji; 20 K zavodu sv. Nikolaja ter o priliki raznih nesreč nekaterim zasebnikom 70 K. — Hranilnica je posredovala pri pomolnji akciji. Ker so se mnogi nepravilno zglasili in niso nič dobili, je za iste hranilnica naročila na lasten račun močnih krmil ter jih dala za znižano ceno. Primanjkljaj v znesku 467 K 53 h je pokrila iz kredita za podporo kmetijstva. — Letos se je izvršil sklep glede nakupa telic. Pri sklepnem računu je hranilnica pokrila primanjkljaj v znesku 1243 K 15 h. — Za drevesnico, v kateri je 1000 drevesc in 300 lepih jablan, katere je hranilnica razdelila po znižani ceni, je bilo treba pokritja 383 K 58 h. — Hranilnica ima pri M. Kotarju v Dedendolu lepega mrjasa ter podpira kmetijstvo tudi s tem, da je razpisala več nagrad po 40 K za one posestnike, ki napravijo primerne gnojnične jame. — Tako poročilo. In v tem smislu posojilnica svoje obče koristno delo nadaljuje. Priča temu je sledeči razglas: Hranilnica in posojilnica za Višnjo goro in okoličico razdeli letos okrog tisoč dreves (jablan in hrušk) za polovično ceno svojim članom. Kdor jih hoče dobiti, naj se zgleda pismeno ali ustmeno. — Kaj enakega pričakujemo tudi od št. Vidske in drugih in vam svoječasno poročamo.

d **Vače.** Ne zdi se mi vredno in tudi ni moja navada, da bi se opravičeval dopisniku, ki mi v »Slovenskem Domu« očita, česar bi mi pri sodišču ne mogel dokazati. Samo poštenim možem, ki hočejo kaj misliti, pojasnim sledeče: Znano mi je, da je bilo po računu januarja 1909 primanjkljaja 247 K. Ta se je pa skoro ves pokrila z najemnino lova 180 K in ubožno ustanovo 50 K. Kar se je pozneje prejelo doklad od c. kr. davkarje v Litiji za leto 1909, to je meseca avgusta prevzel novi župan. Bilo je nekaj čez 600 K preostanka. Kje je torej stari dolg, mi ni znano, vem pa, da ga klerikalci niso zagrešili. — Ko se je po pogorišču delal načrt za šolo, so bili v komisiji poleg g. okrajnega glavarja, c. kr. okrajnega šolskega nadzornika, glavarnika in inženirja tudi zastopniki ostalih pet deloma vsolanih občin. Ko je bila šola dogotovljena natančno po načrtu in predpisih, so jo ravno tisti prišli pregledati in nihče ni rekel, da je premalo stranišč. Ko sta prvo leto čili dve gospodični učiteljici, je bilo vedno dosti stranišč. Za tema pride

g. nadučitelju Blagaju, naenkrat je bilo dveh stranišč premalo. Zastopniki vseh vsolanih občin in jaz smo odločno ugovarjali, da bi se šele dogotovljeno šolsko poslopje popravljalo, a reklo se je: »Postava je postava.« Kdo je povzročil stroške, ni težko uganiti. — Dobro znanemu dopisniku, ki mi očita, da kot župan v 18 letih nisem ničesar storil, povem še to, da sem že delal za trg in občino, ko se on še rodil ni. L. 1878 sem bil v trškem zastopu. Na trgu smo napravili vodnjak, ki mu menda ni v sramoto. Trije smo si delo razdelili. Jaz sem delo nadzoroval in vodil račune. V trški blagajni je bilo celih 103 gld. Koliko sem si računil za trud in zamudo časa, se lahko prepričate. Nič! Prefrigani dopisnik dobro ve, kako in s čim sem si denarno opomogel, pa nalašč zavija. Hoteli ste me uničiti, pa se je ost drugam obrnila in v mojo prodajalno ljudje prav radi zahajajo. Ko sem postal župan, mi je bila prva skrb, da sem napravil prošnjo za preložitve okrajne ceste, v dveh letih se je pričela graditi. S prošnjo sem dosegel hiralsko ustanovo, skozi šest let in prej dve leti smo dobivali letno po 100 K. Gospod dopisnik, ki tako oblastno pišete ter se bahate, kako ste delavni, izposlušajte nam, da se okrajna cesta pod Vačami preloži, pa vam bomo hvaležni. V občini, ki plača samo 2100 K pravega davka, tudi vi ne boste čudežev delali. — Ant. Mrva.

d **Vače.** C. kr. okrajni šolski svet v Litiji je imenoval za krajnega šolskega nadzornika na Vačah obče spoštovanega vrlega pristaša S. L. S., posestnika Jakoba Mali iz Bukovice. Čestitamo!

d **Brezje pri Čemšeniku.** Na tiho nedeljo smo materi zemlji izročili vsem priljubljeno Alojzijo Sopotnik, ki je po dolgi mučni bolezni prestala vse zemeljske težave. Ko bi bilo dosti tako pobožnih, delavnih in nesebičnih ljudi na svetu, bi bilo dokaj manj gorja med nami. Lahka ji bodi zemljica in stotero plačilo nad zvezdami!

d **Iz litijskega okraja.** Šmartno. Dne 11. t. m. je bila izredna seja občinskega odbora, pri kateri se je izreklo zaupanje na časti in poštenju krivično napadanemu županu Leopoldu Hostnik in odbornikom oziroma članoma vaškega zastopa Antonu Verbaj in Fr. Medvešek. Župan se je imenoval obenem častnim občanom občine Šmartno. Navzočih je bilo 16 odbornikov, vsi razven g. Ign. Zoreta. Naši naprednjaki pa imajo sedaj dolg nos. — Kaj namerjajo naši Sokoli s svojim društvom, se vidi iz tega, ker mnogi izmed njih naravnost izzivajoče zapuščajo službo božjo in zbirajo nedorasle fantiče med popoldanskim opravičkom v svoji telovadnici. To in pa dejstvo, da so nekateri člani zelo slabi v veri in življenju, je odločen opomin starišem, katerim je še kaj ležeče na dobri vzgoji in srečni bodočnosti svojih otrok, da jih pod nobenim pogojem ne puščajo v njihovo družbo. Sploh se vidi, da so naši Sokoli vzeli v zakup vso surovost in ne-

otesanost, katero kaže zlasti njihov — menda nahujskani naraščaj z žvižganjem in zmerjanjem. Prepričani bodite, da vam naši poštene kmečki fantje na tem potu ne bodo sledili. Razboršku pa, ki je ponujal v svoji izlozbi res lep in vzgojevalen članek »Slov. Naroda« o »Jeseniških čukih«, svetujemo, da na isto mesto izpostavi par vzglednih šmartinskih sokoličev. Morda bo vsaj več »blagovnega« prometa. — Sava. Na sv. Jožefa dan smo imeli pri nas blagoslovljenje nove zastave dekliške Marijine družbe. Po cerkvenem opravičilu pa je bila v šoli prireditev, pri kateri so nastopale tuje govornice in domača šolska mladina, ki je pod vodstvom gđ. učiteljice lepo prednašala ljubko igrice, deklamacije in pesmi. Ta prireditev je bila nekaj novega za naš kraj. Upamo, da ni bila zadnja! — Šmartno. Kako se sliši, bode kat. slov. izobraževalno društvo iz Litije priredilo na belo nedeljo lepo igro. Upamo, da bo društvena dvorana zopet polna, kakor dosedaj. Tolaži nas, da ne bomo dolgo časa stiskani v sedanjih prostorih, ampak da se v jeseni preselimo v novo, obširnejšo in lepšo dvorano. Ljudje se za stavbo zanimajo; darovali so že precej lesa, navozili že nekaj opeke in peska, pripravili stavbeni prostor. Tudi apno je že pripravljeno. V prihodnjih dneh pa se bo delo hitreje nadaljevalo. Imena dobrotnikov objavimo ob svojem času. Zavedni krščanski možje in žene, fantje in dekleta, le krepko in združeno na delo za svoj lastni dom. Svet naj vidi, da Šmartno ni liberalno, ampak zavedno krščansko. — Kresnice. Znani mirni Blagajna iz Vač, ki je menda ondi vzgojitelj in učitelj, zmerjal je 13. marca t. l. naše Orle, ki so se mirno vežbali pred župniščem, s »čuki«. Vprašamo, kaj poreče na to deželni in okrajni šolski svet in gospod okr. šolski nadzornik.

Notranjske novice

n **št. Peter na Krasu.** Slov. katoliško izobraževalno društvo priredi igro 28. marca 1910 »Repoštev, duh v krkonoskih gorah«, čarobna burka v petih dejanjih. Pele se bodo tudi narodne pesmi. Zeleti bi bilo, da se mnogo mladeničev pridruži pevskemu zboru, da se tako ustanovi moški zbor, ki bi bil v čast in ponos za poštene Pivčane. — Dne 6. svečana je društvo priredilo igro »Nežika z Bleda«, ki je izvrstno uspela. — Pa še nekaj bi bilo dobro za društvo: Dvorana je premajhna, dobro bi bilo jo nekoliko raztegniti!

n **Idrijske novice.** Celi teden pogrešano rudarjevo ženo Franciško Rejc so našli mrtvo med naplavljenimi krlji in drvami na lenštatu v torek, dne 8. marca, okoli 9. ure zjutraj. Njenega moža so orožniki aretirali in odvedli v

zapor. Sum leti nanj, da je povzročil njeno smrt. Poročali bomo, kako se bo stvar iztekla. — Le pe pirhe so prejele naši mestni očetje. Treba bo povrniti 8193 K 62 vin. v občinsko blagajno, katere so izdali za popravilo čitalnice proti dovoljenju deželne odbora. Precej globoko bo treba pogledati v mošnjiček, da se bo to poravnalo. Pa kaj se hoče, kdor ne uboga, ga tepe nadloga. — Občinske doklade bodo letos precej nižje, kakor so bile lani. Občinski možje so bili sklenili, da bodo pobirali 50-odstotno doklado na hišno-najemninski davek in 90-odstotno doklado na druge direktne davke. Vsled več rekurzov proti temu sklepu je odredil deželni odbor, da se bo za leto 1910. pobirala od hišno-najemninskega davka 40-odstotna in od drugih direktnih davkov pa 75-odstotna doklada. Vsled znižanja teh doklad se je znižala potrebnost od 113.366 K na 92.341 K, torej za 21.025 K manj. Plačali bodo tedaj letos hišni posestniki 52 odstotkov, drugi pa 17 odstotkov nižje davke, kakor so jih leta 1909. — Pa vpijejo liberalci in socialni demokratje, da klerikalci samo škodo delajo javnemu blagru. Tukaj se očitno vidi, kdo bi bil delal škodo in kdo je davkoplačevalcem prihranil celih 21.025 K v letu 1910! —

n Senožec. G. Josip Zelen, posestnik v Senožecah in bivši deželni poslanec obhaja te dni svojo osemdesetletnico. Gospod je kljub visoki starosti trden in zdrav, da bi mu lahko marsikdo pri 50tih letih zavidal njegovo telesno jakost. Prava notranjska korenina, utrjen v burji in političnih bojih. Častitamo! — V Senožecah se nam obeta zopet nova gostilna. Ker pa za koncesijo res ni potrebnih predpogojev, upamo, da bodo merodajne oblasti to preprečile. Pekarijo nam dajte, ne pa gostilne! Klic iz ljudstva: Kruha, kruha, ne pa opojnih pijač! Zato pozor!

n Z Blok. Na veliki ponedeljek prirede fantje dve igri: «V ječi», in pa «Boljša kratka sprava, kot pa dolga pravda». Pridite!

n Vrhniške novice. — Za smeh in kratek čas pošilja znano vrhniško dopisunče v liberalne liste dopise, na katere naj bi mi odgovarjali. Stori li bi to vselej drage volje, ako bi bili ti dopisi tudi vredni odgovora. Toda cela Vrhnika se roga takim otročarijam, s katerimi sta zmožna javnost potegniti samo čisti farmacevt Gradišnik in njegov kompanjon Miletč. Če ta dva razsvitljenca mogoče mislita, da se bomo z njima prerekali, se silno motita, prosto jima pisariti, karkoli se jima ljubi, obsodila se bodeta sama; pod našo častjo je, da bi se bavili s političnimi ničlami, odgovarjali bomo z dejanji. Na take kozlarije, da mlekarna kmetu škoduje. — Ljudje božji čujte in strmite — kar sta nedavno pisala »Slovenski dom« in »Jutro«, se moramo samo vprašati, če je sploh dopisnik, ki je to skupaj zmašil, pri zdravi pameti. — V znani liberalni gostilni se vsak teden shaja strelski klub, ki ima

to posebno lastnost, da ne pozna ne petka ne svetka. Dosedaj je v teku dobrega meseca že trikrat napravil v petek mesno pojedino. Nič bi ne rekli, da se to že ne pravi naravnost norčevati se iz katoliškega ljudskega prepričanja. Se razume, da se je vse to napravilo pod protektoratom našega velikega Slovence Marijančnika. — Dne 18. marca se je zaključil z javno izkušnjo gojenk prvi tečaj deželne gospodinske šole na Vrhniku. Poleg deželne odbornika grofa Barbota se je udeležilo sklepne izkušnje mnogo drugega občinstva. Navzoči so imeli priliko spoznati, kako mnogo koristnega so se naučile dekleta v 11 mesecih, četudi so pohajale v šolo le dvakrat na teden. Prvi tečaj gospodinske šole je dovršilo 40 deklet. Bog daj, da bi starši in dekleta vedno bolj spoznavali veliki pomen te vrhniške šole in ne zamudili ugodne prilike! Torej dekleta le korajžno in z veseljem v drugi letnik gospodinske šole! — Na velikonočni ponedeljek priredi »Bogomila« svojo veselico ob 3. uri popoldne v »Društvenem domu«. Predstavljal se bo de petdejanjka »Ljudmila«, godbene točke pa preskrbi sekstet na lok. Dobrodošli vsi prijatelji poštenega dekliškega gibanja! Minulo nedeljo (20. t. m.) je priredilo veselico »Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov« s prav lepim vspehom. Vprizorili so »Sv. Vida«, nekoliko tamburali in peli. Dne 13. t. m. je predaval v izobraževalnem društvu gospod odvetnik Vencajz.

Dobre knjige

Mladeničem! Prvi zvezek: Obramba vere. Spisal Anton B. Jeglič, škof ljubljanski. 1910. — Pod tem naslovom je pravkar izšla lična knjiga, ki jo bodo naši mladinski voditelji, duhovščina in mladeniči z odkritosrčnim veseljem pozdravili. V poljudni obliki, pa vsestransko in temeljito obravnava o vseh vprašanih vere in Cerkve ter jo brani pred napadi brezvercev, svobodomislecev, liberalcev in socialnih demokratov. Na podlagi te knjige bodo naši društveni in mladinski voditelji lahko prirejali apologetične večere, kar je za naš naraščaj silne važnosti, da bo temeljito poučen o verskem temelju naše organizacije! Zato pridno sezite po tej knjigi, mladeniči in prijatelji mladine! — Dobi se v »Katoliški Bukvarni« in stane 1 krono.

Telovadska. Za moški zbor uglasbil Stanko Premrl. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Cena partituri 50 h, glasovom (po dva skupaj) 10 h. — Telovadskim društvom, katere se v zadnjem času zelo širijo po domovini, bo gotovo dobro došla ta krepka koračnica v F-duru. Posebnih težav ne bo delala pevcem, ker si je gospod skladatelj prizadeval pisati priprosto in pri-

kladno našim telovadcem. Prvi tenor se le parkrat povzpne do zgorajnega a. Pevcem in poslušavcem bo zlasti ugaljal ljubki trio v B-duru. Sezite, pevci, telovadci, pridno po tej koračnici, ki naj vas bodri in navdušuje v vašem lepem poklicu!

Pet tednov v zrakoplovu. Trije Angleži raziskujejo Afriko. Spisal sloveči francoski pisatelj Jules Verne. Ta knjiga, ki smo jo zadnjič naznanili in priporočili, velja 3 K, po pošti 30 h več in se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Vstaja Škenderbegova. Zgodovinska povest. Iz angleščine prevel I. M. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Krasna knjiga velikega krščanskega junaka! Prav veselo je bo naše ljudstvo in vsak, ki kaj da na knjige lepih misli in plemenite pa obenem zanimive zgodovine. Knjiga opisuje življenje in boje Škenderbega, Grka, sina kneza epirškega. Škenderbeg je vzor krščanskega junaka, ki gori domovinske ljubezni in se ne straši nobenih žrtv in bojev, da reši svoj narod. Baš sedaj, ko vre mogočno narodno gibanje med slovenskim ljudstvom, se bo povest Škenderbega brala z velikim veseljem in bo vplivala navduševalno. Lepa knjiga stane 60 h, vezana 80 h, in se naroči v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Kaj naj

sedaj pijem, ko mi je zdravnik pojasnil, da je bobova kava škodljiva mojemu zdravju?

Odgovor:

Kathreiner Kneipp-sladno kavo, katera ima vsled posebnega pripravljalnega načina duh in okus bobove kave, je redilna in vrhtega poceni. Ni boljsega zajutрка za mlado in staro.

Smešnice.

Napak razumel. Strunov Jože je iz odra na gnojnišče padel. Zdravnik: »To je pa kaj zanimiv slučaj!« — Bolnik: »I, da bi bilo to kaj posebnega, če človek na gnoj pade, mi ne gre v glavo, če me prav boli!«

Želodec je bil kriv. »Kako je bilo pri sodnikovi?« — »Oh, jesti prav malo, — pa še drugače sem imel smolo!« — »Kaj pa je bilo?« — »No, jaz sem bil sklenil, da ne bom nič govoril, ali pa prav malo, kar mi zakruli želodec. Vsa družina je mislila, da sem nekaj rekel, začeli smo govoriti in nazadnje so mi natvezili najstarejšo!«